

மலாய்மொழியில் மகாபாரதம் Mahabharata in Malay Language

இணைப்பேராசிரியர் முனைவர் சாமிக்கண்ணு ஜெபமணி ஈசாக்கு சாமுவேல் /
Assoc. Prof. Dr. Samikkanu Jabamoney Ishak Samuel ¹

பேராசிரியர் முனைவர் ராஜேந்திரன் முனியாண்டி / Prof. Dr. Rajantheran Muniandy ²

Abstract

Even from the first centuries before Christ, it could be seen that the Indian arts, culture and literature had spread to the Malay islands. Initially, the coming of Indians to the Malay Islands was centered on business. Eventually, in the course of time, trade connections turned into cultural connections. With cultural connections, Indian arts and literature began to be rooted in the Malay islands. Due to that, the famous epics of the *Mahabharata* and *Ramayana* were translated into

the ancient Javanese language and were used. Mahabharata stories from ancient Javanese language had been translated into Malay language. After the conversion of the Malays into Islam, the Mahabharata stories had been translated into Malay language followed by translations from the Arabic and Persian languages as well. Mahabharata stories In Malay literature are more prominent in their puppet shows.

Key Words: Malay language, Malay literature, Malay culture, *Mahabharata* and puppet shows

Date of submission: 2019-05-01
Date of acceptance: 2019-06-20
Date of Publication: 2019-07-30
Corresponding author's
Name: Dr. Samikkanu Jabamoney
Email: samjabarose@yahoo.com.my

அறிமுகம்

இந்தியாவிற்கும் மலாயாத் தீவுகளுக்கும் இடையிலான தொடக்கக் கால வர்த்தக, பண்பாட்டு உறவுகள் கிறித்துப் பிறப்புக்கு முன்னே இருந்து வந்துள்ளன (Coedes, 1968). இந்த உறவுகள் இந்தியக் கதைகள் குறிப்பாக மகாபாரதமும் இராமாயணமும் மலாயாத் தீவுகளுக்குள் பரப்புவதற்கு வழிவகுத்துள்ளது (Ismail Hamid, 1987). மலாய் இலக்கியத்தில் மகாபாரதக் கதைகளைத் தழுவி எழுதப்பட்ட அநேக கதைகள் உள்ளன. அவை பெரும்பாலும், ஜாவா, அரபு, பரசீகம் ஆகிய மொழிகளில் மொழிபெயர்க்கப்பட்ட மகாபாரதக் கதைகளைத் தழுவி எழுதப்பட்டவையாகும் (Khalid Hussain, 1990).

ஆய்வு முன்னோடிகள்

மலாய்மொழியில் மகாபாரதம் குறித்த தகவல்கள் பல்வேறு புத்தகங்களும் ஆய்வேடுகளும் ஆய்வுக் கட்டுரைகளும் இத்தோனேசிய, மலாய், ஆங்கிலம், டச்சு ஆகிய மொழிகளில் வந்துள்ளன. ஆனால், தமிழ்மொழியில் அதிகமான ஆய்வுகள் இதுவரையில் வரவில்லை. Traces of the Ramayana and Mahabharata in Javanese and Malay Literature என்ற புத்தகத்தை Choo Ming Ding, Willem Van Der Molen (1918) ஆகிய இருவர் தொகுத்து வழங்கியுள்ளனர். இப்புத்தகத்தில் பண்டைய ஜாவா, மலாய் ஆகிய மொழியில் எழுதப்பட்ட மகாபாரதக் கதை குறித்த தகவல்கள் விளக்கப்பட்டுள்ளன.

¹ The author is an Associate Professor in Tamil Language Programme, Sultan Idris Education University, Malaysia. samjabarose@yahoo.com.my

² The co-author is a Professor in the Department of Indian Studies, University of Malaya, Kuala Lumpur, Malaysia. rajanmun@um.edu.my / rajantheran@gmail.com

Coedes (1968,) என்பவர் *The Indianized States of Southeast Asia* என்ற நூலை டச்சு மொழியில் எழுதியுள்ளார். இந்நூலை Susan Brown Cowing என்பவர் ஆங்கில மொழியில் மொழி பெயர்த்து மலாயாப் பல்கலைக்கழகப் பதிப்பகத்தின் வழி வெளியிட்டுள்ளார். இப்புத்தகத்தில் தென்கிழக்கு ஆசியாவில் இந்தியப் பண்பாட்டுத் தாக்கம் குறித்து விரிவாக விளக்கியுள்ளார்.

H.B. Sarkar (1970), என்பவர் *Some Contribution of India to the Ancient Civilization of Indonesia and Malaysia* என்ற நூலை எழுதியுள்ளார். இந்நூலில், இந்தோனேசியா, மலேசியா ஆகிய நாடுகளின் பண்டைய நாகரீக வளர்ச்சிக்கு இந்தியா ஆற்றியுள்ள பங்களிப்பை விளக்கியுள்ளார். இந்நூலில் பண்டைய ஜாவா, மலாய் ஆகிய மொழிகளில் இடம்பெற்றுள்ள மகாபாரதக் கதைகள் குறித்துத் தெளிவாக விளக்கியுள்ளார்.

Ismail Hamid (1987), என்பவர் *Perkembangan Kesusasteraan Melayu Lama* என்ற நூலை மலாய்மொழியில் இயற்றியுள்ளார். இந்நூலில் பண்டைய மலாய் இலக்கிய வளர்ச்சியை எடுத்து இயம்பியுள்ளார். இந்நூலில் பண்டைய மலாய் இலக்கிய வளர்ச்சிக்குப் பண்டைய ஜாவா இலக்கியம் எவ்வாறு பங்காற்றியுள்ளது என்று விளக்கியுள்ளார்.

மேலும், Ismail Hamid (1985), *Pengaruh epos Mahābhārata dalam kesusasteraan Melayu lama* என்ற ஆய்வுக் கட்டுரையை *Dewan Sastera* என்ற மலாய் இலக்கிய மாத இதழில் எழுதியுள்ளார். அவ்வாய்வுக் கட்டுரையில் பண்டைய மலாய் இலக்கிய வளர்ச்சியில் மகாபாரதம் ஏற்படுத்தியுள்ள தாக்கத்தை விளக்கியுள்ளார்.

இவரைப் போன்றே, Khalid Hussain (1990), என்பவரும் *Hikayat Pandawa Lima* என்ற தலைப்பில் தொடர் ஆய்வுக் கட்டுரைகளை *Dewan Sastera* என்ற மலாய் இலக்கிய மாத இதழில் எழுதியுள்ளார். மலாய்மொழியில் பஞ்ச பாண்டவர்களின் கதை உருவாக்கத்திற்கு ஜாவா மொழி மகாபாரதம் ஏற்படுத்திய தாக்கத்தை இவ்வாய்வுக் கட்டுரையில் விளக்கியுள்ளார்.

இவர்களைத் தவிர்த்து, மலாயாப் பல்கலைக்கழக விரிவுரையாளர்களான பேராசிரியர் சிங்காரவேல் சச்சிதானம், பேராசிரியர் இராசேந்திரன் முனியாண்டி ஆகிய இருவரும் தென்கிழக்கு ஆசிய நாடுகளின் பண்டைய நாகரீக வளர்ச்சிக்கு இந்தியர்கள் ஆற்றியுள்ள பங்களிப்பை ஆய்வு செய்துள்ளனர். பேராசிரியர் சிங்காரவேல் சச்சிதானம் அவர்கள் *A Brief Survey of Hinduism in South-East Asia Prior to 1500 A.D* என்ற ஆய்வுக் கட்டுரையை 1970இலும் *The Ramayana Tradition in South-East Asia* எனும் ஆய்வுக் கட்டுரையை 2004இலும் படைத்துள்ளார். பேராசிரியர் இராஜேந்திரன் முனியாண்டி அவர்கள் இந்திய தென்கிழக்காசியத் தொன்மைத் தொடர்புகள்: ஒரு பார்வை என்ற தலைப்பில் 2017இல் ஆய்வுக் கட்டுரை படைத்துள்ளார். இவர்கள் இருவரும் தென்கிழக்கு ஆசியாவில் இந்தியப் பண்பாட்டுத் தாக்கம் குறித்து விரிவாக விளக்கியுள்ளார்கள்.

சாமிக்கண்ணு ஜெபமணி ஈசாக்கு சாமுவேல் (2002), *Hikayat Pandawa Lima: Perbandingan Versi Melayu, Sanskrit dan Tamil* என்ற தலைப்பில் முதுகலை ஆய்வை மேற்கொண்டுள்ளார். இவ்வாய்வில் மலாய், சமசுகிருதம், தமிழ் ஆகிய மொழிகளில் இடம்பெற்றுள்ள மகாபாரதக் கதைகளில் காணப்படும் ஒற்றுமை, வேற்றுமைகளை ஆய்வு செய்துள்ளார்.

ஆய்வு நெறி முறைகள்

இவ்வாய்வு, பண்புசார் அணுகுமுறையில் வடிவமைக்கப்பட்டுள்ளது. இவ்வாய்வில் நூலாய்வு அணுகுமுறை கையாளப்பட்டுள்ளது. நூலாய்வில் ஆய்வுக்குத் தொடர்புடைய ஆய்வேடுகள், புத்தகங்கள், ஆய்வுக் கட்டுரைகள் ஆகியவை தேர்ந்தெடுக்கப்பட்டு விளக்கமுறை அணுகுமுறையில் தரவுகள் சேகரிக்கப்பட்டன.

ஆய்வுத் தரவுகள் பகுப்பாய்வு

ஆய்வுத் தரவுகள் பண்டைய மலாய் மொழியும் இலக்கியமும், மலாய்மொழியில்

மகாபாரதம் ஆகிய இரண்டு தலைப்பில் ஆய்வுத் தரவுகள் பகுப்பாயப்பட்டுள்ளன.

பண்டைய மலாய் மொழியும் இலக்கியமும்

மலாய்மொழி ஆயிரத்து ஐந்நூறு ஆண்டுகள் பழமை வாய்ந்த ஒரு மொழி. Kedukan Bukit, Palembangஇல் கி.பி. 683ஆம் ஆண்டு தேதியிட்ட கல்வெட்டில், பண்டைய மலாய்மொழியின் பயன்பாட்டைக் காணமுடிகிறது (Teuku Iskandar, 1995). இந்தக் கல்வெட்டு மலாய்க்காரர்களுக்குச் சொந்த மொழியாக மலாய்மொழி இருந்ததாகக் கண்டுபிடிக்கப்பட்டுள்ளது. பண்டைய மலாய்மொழி, காவி, ரென்சோங், லம்புங் ஆகிய எழுத்துகளைக் கொண்டு எழுதப்பட்டதாகவும் இக்கல்வெட்டு மூலம் அறிய முடிகின்றது (Samad Ahmad, 1973).

கி.பி. 671ஆம் ஆண்டு, I Ching என்ற சீனத் துறவி கன்டோனிலிருந்து இந்தியாவிற்குச் செல்லும் வழியில் நிணீர்மீனீதீணீர்இல் புத்த மத போதனை மையம் இருந்ததாகவும் அம்மையம் இந்து புத்த சமய இலக்கியங்களை மலாய்மொழியில் மொழிபெயர்த்துள்ளதாகவும் குறிப்பிட்டுள்ளார் (Teuku Iskandar, 1995). ஆனாலும், இக்காலக் கட்டத்தில் மலாய்மொழியில் இயற்றப்பட்ட பண்டைய இந்து இலக்கியங்கள் தற்பொழுது கிடைக்கவில்லை. மலாய்மொழியில் இயற்றப்பட்ட பண்டைய இந்து இலக்கியங்கள் பனை ஓலையில் இயற்றப்பட்டதுவும் மலாய்க்காரர்கள் இசுலாம் சமயத்தைத் தழுவிக்கொண்டதுமே இதற்குக் காரணமாகும். மலாய்மொழியில் இயற்றப்பட்ட பண்டைய இந்து இலக்கியங்களின் செய்திகள் கல்வெட்டுகளில் மட்டுமே காணப்படுகின்றன (Wojowasito, 1957).

இசுலாமிய சமயம் தென்கிழக்கு ஆசியாவில் பரவிய பிறகு, அரபு எழுத்துக்களை இரவல் பெற்றதால் மலாய்மொழி வேகமாக வளர்ச்சியடைந்தது. பழைய மலாய் இலக்கியத்தில் இடம்பெற்றுள்ள இந்திய இலக்கியங்களின் செல்வாக்குச் சமசுகிருத இலக்கியத்திலிருந்து நேரடியாக

நிகழும் ஒன்றல்ல, ஆனால் ஜாவா, அரபு, பாரசீக இலக்கியங்கள் வாயிலாக நிகழ்ந்த ஒன்றாகும் (Wojowasito, 1957). 1500ஆம் ஆண்டுக்குப் பிறகு மலாய்மொழியில் படைக்கப்பட்ட இந்திய இலக்கியங்கள் ஜாவா, அரபு, பாரசீக மொழியிலிருந்து தழுவி எழுதப்பட்டவையாகும். இவ்வாறு தழுவி எழுதும் போது, இசுலாமிய கருத்துகள் இவ்விலக்கியங்களில் புகுத்தப்பட்டுள்ளன. இசுலாமியர்கள் பஞ்சதந்திரம் போன்ற இந்திய இலக்கியங்களை அரபு, பாரசீக மொழிகளில் மொழிபெயர்க்கும் போது, இசுலாமியக் கருத்துகளைப் புகுத்தியுள்ளனர். இசுலாம் எனும் சமயம் மலாய்க்காரர்கள் மத்தியில் பரவியபோது, இசுலாம் சாயம் பூசப்பட்டு அரபு, பாரசீக மொழிகளில் மொழிபெயர்க்கப்பட்ட இந்திய இலக்கியங்களும் மலாய் இலக்கியத்தில் புகுந்துவிட்டன (Santosa, ஷி. 1971).

மலாய்மொழியில் மகாபாரதம்

மலேசிய மகாபாரத ஆராய்ச்சியாளரான Khalid Hussain (1992), என்பவர் *Hikayat Pandawa Lima* (பஞ்ச பாண்டவர்கள் கதைகள்) என்ற நூல் பதினைந்தாம் நூற்றாண்டில் மலாக்கா மன்னர் ஆட்சி காலத்தில் இசுலாமிய சமயம் வலுவாக இருந்த காலக்கட்டத்தில் மலாய்மொழியில் மொழிபெயர்க்கப்பட்டதாகக் கூறியுள்ளார். *Hikayat Pandawa Lima* நூலில் இசுலாமிய செல்வாக்கு அதிகமாகக் காணப்பட்டதால் இவ்வாறு கூறியுள்ளார். எனினும், Winstedt (1965) என்பவர் பன்னிரண்டாம் அல்லது பதின்மூன்றாம் நூற்றாண்டுகளில் மகாபாரதக் கதைகள் மலாய்மொழியில் மொழிபெயர்க்கப்பட்டுவிட்டதாகக் கூறுகிறார். மேலும், H. Griffith (1976) என்பவரும் Brakel (1980) என்பவரும் மகாபாரதக் கதைகள் மலாய்மொழியில் பதினமூன்றாம் அல்லது பதினான்காம் நூற்றாண்டுகளில் மலாய்மொழியில் மொழிபெயர்க்கப்பட்டுவிட்டதாகக் கூறுகிறார்கள். Teuku Iskandar (1995), மகாபாரதக் கதைகள் மலாய்மொழியில் பதினைந்தாம் நூற்றாண்டிற்கும் முன்பாகவே மொழிபெயர்க்கப்பட்டிருக்கலாம் என்று

கூறியுள்ளார். இதற்குச் சான்றாக 1281ஆம் ஆண்டில் ஜம்பி அரசாங்கம் இசுலாம் சமயத்தைத் தழுவிக்கொண்டதாகவும், அதே ஆண்டில் Sulaiman, Syamsudin என்ற இரண்டு தூதர்களைச் சீனாவுக்கு அனுப்பியுள்ளதாகவும் சுட்டிக்காட்டியுள்ளார்.

மலாய் இலக்கியத்தில் மகாபாரதக் கதைகளைத் தழுவி எழுதப்பட்ட அநேக கதைகள் உள்ளன. இவற்றில், ஜகார்த்தா அருங்காட்சியகத்தில் இடம்பெற்றுள்ள எட்டுப் பதிப்புகளும் அடங்கும். இக்கதைகள் ஒரே தலைப்பில் அமைந்திருந்தாலும் வெவ்வேறான கதைப்பின்னலை உடையவனாகக் காணப்படுகின்றன. இக்கதைகளை எழுதியவர்கள் தங்கள் விருப்பத்திற்கு ஏற்ப கதைகளை மாற்றி எழுதியுள்ளனர். சிலர் மகாபாரதக் கதைகளை மையமாக வைத்துக்கொண்டு புதிய கதைகளை இயற்றியுள்ளனர். *Hikayat Pandawa Lima, Hikayat Panca Kelima, Hikayat Pandawa Jaya, Hikayat Pandawa, Hikayat Darmawangsa, Hikayat Pandawa Lebur, Hikayat Giliran Pandu Turunan, Hikayat Angkawijaya, Hikayat Sang Boma* போன்ற கதைகள் இவற்றில் அடங்கும் (Ismail Hamid, 1985).

மலாய்மொழியில் எழுதப்பட்டுள்ள மகாபாரதக் கதைகள் சமசுகிருதம் அல்லது ஜாவா மொழிகளில் காணப்படும் மகாபாரதக் கதைகளைவிட வேறுபட்டுக் காணப்படுகின்றன. இதற்குக் காரணம் மலாய்மொழியில் மொழிபெயர்க்கப்பட்டுள்ள மகாபாரதக் கதைகள் அரபு, பரசீக மொழிகளிலிருந்து மொழிபெயர்க்கப்பட்டதாகும். ஆனாலும், பெரும்பாலான மகாபாரதக் கதைகள் *Kakawin Bharatayuddha* என்ற கதையைத் தழுவி எழுதப்பட்டவையாகும். *Hikayat Pandawa Jaya* என்ற கதை *Kakawin Bharatayuddha* என்ற கதையைத் தழுவி எழுதப்பட்டதாகும். *Hikayat Pandawa Lima* என்ற கதை *Jawa Kakawin Gatotkacharaya* என்ற கதையைத் தழுவி எழுதப்பட்டதாகும். *Hikayat Sang Boma* என்ற கதை *Kakawin Bhomakavya* என்ற கதையைத் தழுவி எழுதப்பட்டதாகும்.

Hikayat Panca Kelima என்ற கதை *Kakawin Arjunawiwaha* என்ற கதையைத் தழுவி எழுதப்பட்டதாகும் (Ismail Hamid, 1985).

மலாய் இலக்கியத்தில் மகாபாரதக் கதைகள் தோற்பாவைகூத்து வடிவத்தில் சிறப்புப் பெற்று விளங்குகின்றன, நவீன காலத்திற்கு முன்பு மலாய் சமூகத்தில் மகாபாரதக் கதைகள் நல்ல பொழுதுபோக்குச் சாதனமாகத் திகழ்ந்து வந்தன. மகாபாரதக் கதைகள் இந்து சமயம் சார்ந்த கதைகளாக இருந்ததால் மலாய் மண் வாசனைக்கு ஏற்ப மாற்றி அமைக்கப்பட்டுள்ளன, தற்பொழுது, ஜகார்த்தா அருங்காட்சியகத்தில் பத்தொன்பது மகாபாரதத் தோற்பாவைகூத்துக் கதைகளும் லேய்டன் (Leiden) அருங்காட்சியகத்தில் ஒரு மகாபாரதத் தோற்பாவைகூத்துக் கதையும் உள்ளன.

மலாய் இலக்கியத்தில் நான்கு வகையான தோற்பாவைகூத்துகள் இடம்பெற்றுள்ளன. அவை *wayang kulit Kelantan, wayang kulit Melayu, wayang kulit Gedek, wayang kulit Purwa* ஆகியவையாகும். இந்நான்கு வகையான தோற்பாவைகூத்துகள் மலேசியாவில் வெவ்வேறு மாநிலங்களில் வெவ்வேறான முறைகளில் நடத்தப்படுகின்றன.

Wayang kulit Kelantan எனும் தோற்பாவைகூத்துக் கம்போடியாவிலிருந்து கிளந்தான் மாநிலத்திற்குக் கொண்டு வரப்பட்ட தோற்பாவைகூத்தாகும். இத்தோற்பாவைகூத்து, கிளந்தான் மாநிலத்தில் சிறப்புப்பெற்று விளங்குகின்றது. இத்தோற்பாவைகூத்தில் ராமாயணக் கதைகள் மட்டுமே பயன்படுத்தப்படுகின்றன. இங்குப் பயன்படுத்தப்படும் ராமாயணக் கதைகள் மலாய்மொழியில் தழுவி எழுதப்பட்ட *Hikayat Seri Rama* என்ற கதையில் இருந்து எடுக்கப்பட்ட கதைகளாகும். (Ainu Sham Ramli & Mohd. Azmi Ibrahim, 1996).

தொடர்ந்து, *wayang kulit Melayu* எனும் தோற்பாவைகூத்து கிளந்தான், திரங்கானு மாநிலங்களில் காணப்படுகின்றன. இத்தோற்பாவைகூத்து மகாபாரதக் கதைகளைக் கொண்டு நடத்தப்படுகின்றன. குறிப்பாகப் பஞ்சபாண்டவர்கள் கதைகளே

இத்தோற்பாவைக்கூத்தில் நடத்தப்படும் (Mohamed Ghouse Nasaruddin, 1997).

மேலும், *wayang kulit Gedek* எனும் தோற்பாவைக்கூத்து பெர்லிஸ், கெடா, பேரா போன்ற மாநிலங்களில் நடத்தப்படுகின்றன. இத்தோற்பாவைக்கூத்திலும் ராமாயணக் கதைகள் மட்டுமே பயன்படுத்தப்படுகின்றன. ஆனால், இங்குப் பயன்படுத்தப்படும் ராமாயணக் கதைகள் மூல ராமாயணத்திலிருந்து எடுக்கப்பட்ட கதைகளாகும். இத்தோற்பாவைக்கூத்து மூன்றிலிருந்து நான்கு இரவுகள் தொடர்ந்து நடத்தப்படுகின்றது (Hassan Othman, 2004).

இறுதியாக, *wayang kulit Purwa* ஜொகூர் மாநிலத்தில் நடத்தப்படுகின்றது. இத்தோற்பாவைக்கூத்து மகாபாரதக் கதையை அடிப்படையாகக் கொண்டு நடத்தப்படுகிறது.

இத்தோற்பாவைக்கூத்து ஜாவாவில் நடத்தப்படும் தோற்பாவைக்கூத்துடன் ஒத்து அமைந்துள்ளது (Fieda, 2003).

முடிவுரை

ஜாவா, அரபு, பாரசீக மொழிகளிலிருந்து மகாபாரதக் கதைகள் மலாய்மொழியில் மொழிபெயர்க்கப்பட்டுள்ளன. தொடக்கக் காலங்களில் மலாய்க்காரர்களிடையே மகாபாரதக் கதைகள் பிரசித்திப் பெற்று விளங்கின. மலாய்க்காரர்கள் இஸ்லாம் சமயத்தைப் பின்பற்றிய பின், மலாய்மொழி மகாபாரதக் கதைகள் முக்கியத்துவம் இழந்து காணப்படுகின்றன. ஆனாலும், மலாய் தோற்பாவைக்கூத்துகளில் மகாபாரதக் கதைகள் இன்னமும் பயன்படுத்தப்பட்டு வருகின்றன. ஆய்வாளர்கள் தொடர்ந்து மலேசிய மகாபாரதக் கதைகளை ஆய்வு செய்து வருகின்றனர்.

References

- Ainu Sham Ramli & Mohd. Azmi Ibrahim. (1996). *Wayang Kulit Warisan Teater Melayu*. Malaysia: Perbadanan Kemajuan Kraftangan. Bahasa dan Pustaka.
- Brakel, L.F. (1980). The Indian Epics in Malay, *Archipel* 20.
- Coedes. (1968). *The Indianized States of Southeast Asia*, Terj. Susan Brown Cowing. Kuala Lumpur: University of Malaya Press.
- Fieda (2003). *Permainan Wayang Kulit*. Selangor: Oak Enterprise.
- Griffith, H. (1976). *Salyawada the death of Salya Mpu Panuluh and the Bharatayuddha*, Master thesis. Canberra: Australian National University.
- Hassan Othman. (2004) *Wayang Gedek, KL: Kementerian Kebudayaan, Kesenian dan Warisan Malaysia*
- Ismail Hamid. (1985). *Pengaruh epos Mahābhārata dalam kesusasteraan Melayu lama*. Kuala Lumpur: Dewan Sastera 6.
- Ismail Hamid. (1987). *Perkembangan Kesusasteraan Melayu Lama*. Petaling Jaya: Logman Malaysia Sdn. Bhd
- Khalid Hussain (pngr.). (1992). *Hikayat Pandawa Lima*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Khalid Hussain. (1970). *Hikayat Pandawa Lima*. Kuala Lumpur: Dewan Sastera 11.
- Mohamed Ghouse Nasaruddin(1997). *Wayang Kulit Dalam Era Globalisasi*. Kuala Lumpur: Kementerian Kebudayaan, Belia dan Sukan Malaysia.

- Rajantharan, M. (2017). *India Thenkilakaasia Thonmai Thodarpukal: oru paarvai*. Kuala Lumpur: University of Malaya Press.
- Samad Ahmad, (1973). *Sejarah Kesusasteraan Melayu I*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Samikkanu Jabamoney Ishak Samuel. (2002). *Hikayat Pandawa Lima: Perbandingan Versi Melayu, Sanskrit dan Tamil*. (Unpublished master's thesis). Kuala Lumpur, Universiti Malaya.
- Santosa, S. (1971). The Islamization of Indonesian Malay Literature in Its Early Period, *JOSO8*.
- Sarkar, H. B. (1970). *Some Contribution of India to the Ancient Civilization of Indonesia and Malaysia*. Culcutta: Puthi Putak.
- Singkaravelu, S. (1970). A Brief Survey of Hinduisme in South-East Asia Prior to 1500 A.D. Kuala Lumpur: University of Malaya Press.
- Singkaravelu, S. (2004). *The Ramayana Tradition in South-East Asia*. Kuala Lumpur: University of Malaya Press.
- Soekmono. (1973). *Penghantar Sejarah Kebudayaan Indonesia II*. Jakarta: Yayasan Kanissas.
- Teuku Iskandar. (1995). *Kesusasteraan Klasik Melayu Sepanjang Abad*. Brunei: Universiti Brunei Darussalam.
- Winstedt, R.O. (1965). *The Malays: A Cultural History*. London.
- Wojowasito. (1957). *Sejarah Kebudayaan Indonesia I*. Djogjakarta: Kalimosodo.